

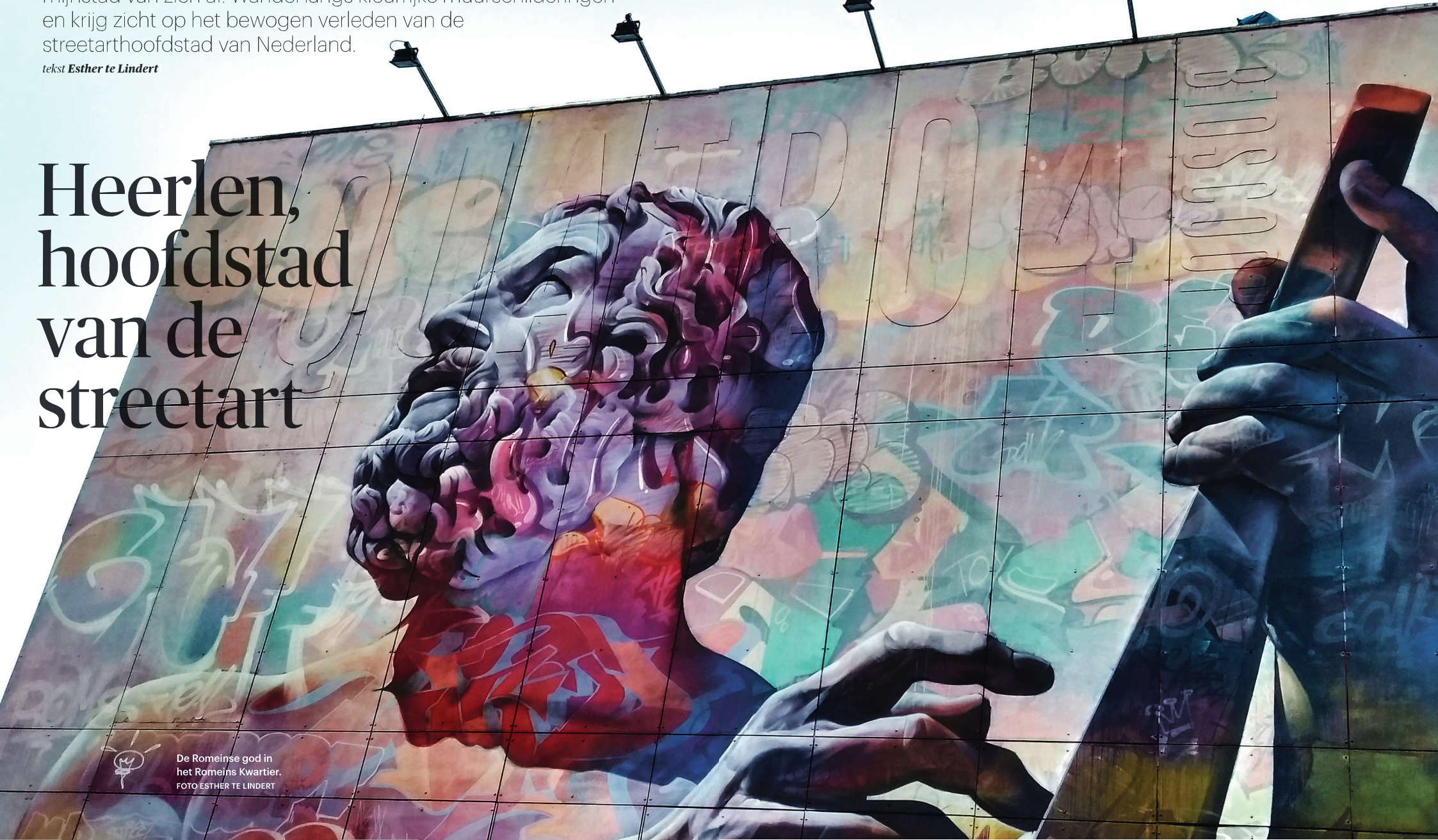
wandelen

Met de spuitbus schudt Heerlen het imago van grauwe mijnstad van zich af. Wandel langs kleurrijke muurschilderingen en krijg zicht op het bewogen verleden van de streekhoofdstad van Nederland.

tekst **Esther te Lindert**

Heerlen, hoofdstad van de streetart

De Romeinse god in
het Romeins Kwartier.
FOTO ESTHER TE LINDERT

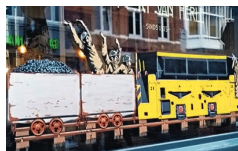

1 MIJNMUSEUM – Zoek de mini-koempels op straat en in cafés

Overal in Heerlen duiken ze op: mini-koempels met lampen in de hand en pikhouwelen over de schouder. Ze hangen tegen een lantaarnpaal, beschijnen een betonnen bankje of staan op de ruiten van een café. De Belgische kunstenaar Jaune liet zich voor zijn streetart inspireren door het mijnverleden van Heerlen. Dankzij het ondergrondse kloppen, houwen, stutten en slepen, groeide de stad in de vorige eeuw uit tot – destijds – een van de rijkste steden van Nederland.

De mijnwerkers van Jaune zijn een initiatief van Stichting Street Art, een project waar de gemeente in 2013 mee begon, zegt Sanne Gijsbers, gids en initiatiefnemer van Street Art Heerlen. “Na sluiting van de mijnen in de jaren zeventig raakte de stad in verval. Met muurschilderingen wil de gemeente de stad weer aantrekkelijk maken voor haar bewoners.” Zoek de koempels van Jaune en volg ze naar de nieuwe locatie van het Nederlands Mijnmuseum (Doctor Poelsstraat 23) dat in april zijn deuren opent.

nederlandsmijnmuseum.nl

2 DE KOOLPIET De mooiste muurschildering van Nederland

Limburgse mijnwerkers werden ook wel koolpiete genoemd. Super A en Collin van der Sluys schilderden hun versie van de koempel op de gevel van Honigmannstraat 2. In de kooi zit het vogeltje dat bij gaslucht het loodje legde. Daarboven een mijnwerker met een gasmasker, de huid achter de brillenglazen zwart van de steenkool. Tussen de wolken doemen Lange Jan en Lange Lies op, de twee schoorstenen van de Oranje-Nassaumijn 1, die jarenlang de skyline van de stad domineerden. *Koolpiet – forward in time* won in 2016 de Dutch Street Art Award en mocht zich dat jaar Nederlands mooiste muurschildering noemen.

3 ROMEINS KWARTIER Romeinse god kijkt naar badhuis

Drie duo's beschilderden de voor- en zijgevel van Quatro Cinema (Geleenstraat 9), op de hoek van het Romeins Kwartier. Hier bevond zich tweeduizend jaar geleden een Romeinse nederzetting met thermencomplex. PichiAvo schilderde in rozen en paars tinten een Romeinse god die over zijn schouder kijkt, in de richting van het vroegere badhuis.

De twee broers uit Valencia maakten hun kunstwerk in slechts vier dagen. “Veel straatkunstenaars beginnen als graffiti-artiest”, zegt Gijsbers. “Ze hebben vaak maar een paar seconden, omdat graffiti illegaal is en het geluid van het kogeltje in de spuitbus hen kan verraden, net als de geur van chemicaliën.” Precies die oefening in snelheid komt van pas bij het maken van legale straatkunst.

Hoe de kunstenaars te werk gaan, verschilt. “Sommigen schilderen uit de losse pols, anderen markeren elke vierkante meter”, aldus Gijsbers. “Of ze maken gebruik van beamers waarmee ze het ontwerp op de muur projecteren en dan overtrekken.”

De straatkunstenaars kunnen de grootte van hun canvas niet kiezen, zegt Gijsbers. Ze moeten het doen met een door de stichting toegewezen gevel. Wil een kunstenaar op eigen initiatief een schildering maken, dan verstuurt Gijsbers een oproep via socialemediakanalen van Street Art Heerlen. “Er reageert altijd wel een particulier die zijn of haar pand wil laten beschilderen.”

Armoede, prostitutie en werkloosheid: ook dat is Heerlen

FOTO SANNE GIJSBERS

4 STATIONSSTRAAT Houd-moed-muur

Vlak bij het treinstation nemen de kunstenaars van Cyrcle de wandelaar mee naar de periode die volgde op de mijnsluitingen. Werkloosheid en armoede, prostitutie en drugsgebruik; het kunstenaarscollectief uit Los Angeles verbeeldde deze strijd tegen het verval op de zijgevel van Stationstraat 12. Op dit braakliggende terrein spat *Struggle* van de muren: een hand grijpt een hoofd, de Hulk strijdt met een olifant. Felle kleuren, kronkelende lijnen raken in elkaar verstrikt. “Cyrcle wilde met

deze muurschildering de bevolking een hart onder de riem steken”, zegt Gijsbers. “Houd moed: na donkere tijden volgt een kleurrijke toekomst.” Wie langs straatkunst wandelt, merkt op dat de kunstenaars spelen met de omgeving. Voorwerpen als vensters en elektriciteitskabels worden vaak opgenomen in het ontwerp. Ook hier: als je op de stoep schuin voor de schildering staat, blijkt de slagrand van de olifant door te lopen in een grijze schoorsteenpijp.

FOTO SANNE GIJSBERS

5 SPOORSINGEL Camera's en confetti

“Vergankelijkheid is inherent aan de scene”, zegt Gijsbers. Streetkunst wordt weggehaald of vergaat door weer en wind. Hunters, zoals graffiti- en streetartliefhebbers genoemd worden, leggen het werk daarom zo snel en mooi mogelijk vast op camera voordat muren met kunstwerken worden afgebroken. Een aantal leegstaande gebouwen aan de Spoorringel staat op de sloopleijst, maar voorsnog sieren schilderingen de gevels. Zoals *Diversiteit*, een ode aan de verschillende nationaliteiten van de mijnwerkers, die aan deze kant van het spoor woonden.

Op de gevel van Spoorringel 50 schilderde Super A een gele-roze-blauwe camera, de vrolijke verbeelding van de vele beveiligingscamera's die na de mijnsluitingen in de stad werden opgehangen. Zijn boodschap blijkt uit de titel: *Piñata*. Een knipoog naar de Mexicaanse pop van papier-maché waaruit snoep, speelgoed en confetti vallen als je die met een stok kapotslaat. Maar camera's of niet; streetart kantelt het beeld van Heerlen.

ROUTES

Heerlen telt zo'n 160 straatkunstwerken. Het station is een goed startpunt voor een rondwandeling langs (onder meer) de in dit artikel genoemde streetart.

Street Art Heerlen organiseert wandelingen met gids. Meer informatie op: streetartheerlen.nl Liever op eigen houtje op pad? *Enne*, een handzame streetartgids met plattegrond, is onder andere te koop via [Visit Zuid-Limburg](http://VisitZuid-Limburg.nl).

KEITH HARING

Van 9 maart t/m 25 september organiseert Schunck Glas-paleis (Bongerd 18) een tentoonstelling over het vroege werk van Keith Haring; van krijttekeningen in de metro tot de muurschildering uit Grace House, New York. Meer informatie op schunck.nl/museum. De brasserie op de bovenste verdieping heeft een mooi uitzicht over stad en straatkunst.